

Interview over de doelstellingen en werking van de werkgroep ‘filosofie en maatschappij’ door Guy Claessens en Chris Bessemans.

Februari 2007. Aan het Hoger Instituut voor Wijsbegeerte ziet de werkgroep ‘filosofie en maatschappij’ het levenslicht. Op een meer systematische en uitgebreide manier een concrete invulling geven aan de idee van maatschappelijke dienstverlening, naast onderzoek en onderwijs de derde pijler van onze alma mater, is de inzet. We interviewden Katrien Schaubroeck en Bart Engelen, beiden postdoctoraal onderzoeker aan het HIW en twee drijvende krachten achter de werkgroep.

Wat hoopt de werkgroep ‘filosofie en maatschappij’ te realiseren? Wat staat er voor jullie op het spel?

Katrien Schaubroeck: De werkgroep tracht een brug te slaan tussen filosofie en maatschappij. Ze wil met andere woorden laten zien wat filosofen te bieden hebben aan de maatschappij. Dit proberen we te doen op twee manieren. Aan de ene kant snijden we als filosofen thema’s aan die maatschappelijk relevant zijn, aan de andere kant proberen we filosofische onderwerpen onder de maatschappelijke aandacht te brengen. We proberen dus de brug over te steken in beide richtingen: van maatschappij naar filosofie en van filosofie naar maatschappij.

Hoe ziet jullie ledenbestand eruit?

Bart Engelen: De huidige samenstelling is alvast erg gevarieerd, zo vind je er studenten, doctorandi en post-doctorale onderzoekers terug, allen studierend of werkzaam aan het Hoger Instituut voor Wijsbegeerte.

Dus geen professoren?

Katrien: Neen, dat is ook een bewuste keuze. Professoren zijn sowieso al druk bezet door hun takenpakket en daarnaast hebben ze vaak nog andere engagementen lopen. De steun van het professorenkorps vertaalt zich vooral in hun betrokkenheid als sprekers of respondenten. Maar deel uitmaken van de organisatorische kern van de werkgroep doen ze niet.

Wat moeten we ons concreet voorstellen bij de brug die jullie willen slaan tussen filosofie en maatschappij?

Bart: Zoals Katrien vertelde, hopen we dit op twee manieren te realiseren. Door filosofische thema’s toegankelijk te maken voor een breed publiek proberen we de algemene interesse voor filosofie aan te wakkeren en te cultiveren. Zo tonen we aan dat filosofie inzichten kan leveren die men op het eerste gezicht misschien niet zou verwachten. Een concreet voorbeeld is onze filmreeks *Denkebeelden* en het gelijknamige boek [*Denkebeelden. Van film naar filosofie*, onder redactie van P. d’Hoine en B. Engelen, Kapellen: Pelckmans, 2009 - nvdr], waarin we proberen voor een breed publiek – dus niet enkel filosofisch geschoolden – een inleiding te bieden tot het verhaal van de filosofie aan de hand van films. Daarnaast is er ook de vruchtbare samenwerking met Vormingplus waarbij een aantal filosofische lezingen in hun aanbod werden opgenomen. In beide gevallen wensen we mensen te bereiken die weliswaar geïnteresseerd zijn in filosofische vragen en problemen, maar daarom nog geen diploma in de wijsbegeerte ambiëren.

Ten tweede proberen we in te spelen op allerlei thema's die leven in de samenleving en ze van filosofische input te voorzien. Zo hebben we 'De Avonden', debatavonden die handelen over actuele of maatschappelijk relevante thema's. Meestal gaat het om een jonge onderzoeker die een opinietekst schrijft waarop dan twee respondenten reageren. Het debat zelf wordt gemodereerd door iemand met een filosofische achtergrond en het publiek kan steeds deelnemen aan de discussie. Op die manier reiken we een kader aan waarin een jonge onderzoeker, die we zo ook stimuleren, zijn of haar stem kan laten horen over een actueel thema waar hij of zij als filosoof wel degelijk iets over te zeggen heeft. Belangrijk is ook dat de opinieteksten doorgaans gepubliceerd worden in Vlaamse dag- of weekbladen. Zonder zo een kader of stimulans slagen jonge onderzoekers er immers niet altijd in om hiervoor tijd vrij te maken. Door het aanbieden van een stimulans en een gepast kader willen we bijdragen aan de invulling van de derde pijler van maatschappelijke dienstverlening aan het HIW.

Wat staat er tijdens zo een debatavond dan als onderwerp op het programma?

Katrien: Doordat ze uit de maatschappelijke actualiteit geplukt worden zijn de onderwerpen divers. Intelligent design, de mensenrechten, de staat als belegger, de wenselijkheid van reclame, ... zijn slechts enkele van de thema's die onlangs aan bod kwamen.

En jullie doelpubliek? Wie komt er zoal naar jullie activiteiten?

Katrien: Een activiteit als 'De Avonden' wordt vooral bijgewoond door alumni. Die doelgroep is voor ons ook gemakkelijk te bereiken. Wat natuurlijk ook geldt voor de studenten, maar die hebben vaak al zoveel te doen. Maar we merken toch dat afhankelijk van het thema er vaak mensen uit een bepaald vakgebied of met een bepaalde interesse komen opdagen. Als we kijken naar activiteiten zoals de filmreeks *Denkbeelden*, waarvoor we samenwerkten met Cinema Zed en Filmhuis Mechelen, of naar de samenwerking met Vormingplus, dan is het publiek toch al snel veel diverser. Alleszins, er is geen profiel: iedereen is welkom. Daarenboven, al onze activiteiten zijn gratis, behalve dan degene die we organiseren in samenwerking met andere instellingen, zoals Cinema Zed of Vormingplus.

Bestaat niet het risico dat jullie activiteiten dreigen te ontaarden in pseudo-filosofie?

Bart: Dat risico bestaat zonder twijfel, maar in de praktijk hebben we daar totnogtoe weinig problemen mee gehad. We zouden het risico vooral lopen met een concept als dat van 'De Avonden' waar iedereen vrij mag deelnemen aan het debat. In een soort *worst case scenario* zou dit kunnen leiden tot een banale opeenstapeling van opinies. Maar doordat we steeds streven naar opiniestukken met een filosofische argumentatie en ook onze moderators over een filosofische achtergrond beschikken, kunnen we dit risico eigenlijk zeer goed inperken. Voor lezingen is het filosofisch gehalte natuurlijk gewaarborgd door de filosoof die we uitnodigen om te spreken.

En slagen jullie in je opzet?

Katrien: Dat denk ik wel, ondanks het feit dat de werkgroep nog maar twee jaar bestaat. Wel merken we nu reeds dat niet altijd te voorspellen valt welke thema's en formules bij een breed publiek zullen aanslaan. Maar sommige activiteiten, zoals de reeks *Denkbeelden* en de samenwerking met Vormingplus, zijn toch wel successen te noemen. Het is natuurlijk niet

altijd even gemakkelijk. Zo moeten we vaak erg creatief te werk gaan in onze formules aangezien we niet over eigen werkmiddelen beschikken. Voor financiering moeten we een beroep doen op het WGL (Wijsgerig Gezelschap te Leuven) en de partners waarmee we samenwerken, en dat vraagt soms de nodige inventiviteit.

En hoe verloopt de samenwerking met het WGL?

Bart: Ik denk dat we daar gerust mogen spreken van een win-winsituatie. Het WGL heeft al een breed publiek en wij hebben mensen die iets willen organiseren. Een goed voorbeeld van die samenwerking is de studiedag over filosofisch consulentenschap die we organiseerden op 25 april dit jaar. In de werkgroep wordt het idee geopperd om eens iets rond het filosofisch consulentenschap te doen. Je hoort daar af en toe wel eens iets over, maar wat is het eigenlijk? Waarin verschilt het filosofisch consulentenschap van psychotherapie? En wat is er filosofisch aan? Wij vragen aan het WGL of en in welke mate zij een studiedag kunnen ondersteunen. In de werkgroep worden vervolgens de taken verdeeld (inhoudelijk uitwerken, sprekers zoeken, affiches en uitnodigingen maken, reclamekanalen aanspreken...). Het resultaat is een erg geslaagde studiedag, zowel wat opkomst als inhoud betreft. Dankzij de vereende krachten is die nochtans met relatief kleine inspanningen tot stand gekomen.

Wat brengt de toekomst?

Katrien: Naast onze activiteiten hebben we ook geïnvesteerd in enkele duurzame aankopen; zo is er in de bibliotheek van het HIW een verzameling van filosofisch en didactisch bruikbaar audiovisueel materiaal aangelegd dat door iedereen uitgeleend kan worden. Wat natuurlijk ook duurzaam is, zijn de opiniestukken die gepubliceerd worden, alsook het boek dat naar aanleiding van de filmreeks ontstond.

Wat de activiteiten betreft, bouwen we verder op de bestaande concepten en zoeken we naar nieuwe initiatieven, waar we zeker ook voor open staan. We zouden bijvoorbeeld graag meer aansluiting vinden bij de Maand van de Filosofie, wat tot nu toe een hoofdzakelijk Nederlandse aangelegenheid is. Af en toe richten we onze activiteiten ook op kinderen en jongeren. Zo zullen we in de zomervakantie deelnemen aan het wetenschapskamp, een kamp voor jonge kinderen waar elke dag een of meerde wetenschappen op interactieve wijze voorgesteld worden.

Het is wel belangrijk te vermijden dat de werkgroep een voltijdse bezigheid wordt van de leden – het is en blijft een derde pijler. Dat we werkelijk een aanspreekpunt geworden zijn, is een teken van appreciatie en succes, maar we mogen onszelf natuurlijk ook niet overbelasten. Daarom is het van cruciaal belang dat de werkgroep voldoende actieve leden kent. Zo kunnen we de verschillende taken en opdrachten verdelen en blijft iedereen een aangenaam gevoel overhouden aan zijn engagement voor de werkgroep.

Meer informatie over de werkgroep en de activiteiten is te vinden op hun website: www.hiw.kuleuven.be/maatschappij/